

Таклиф

Кейинги вақтларда юртимизда жой номлари масаласида, хусусан, айрим туманлар, қўрғон қишлоқлар, кўчалар ва бошқа объектларнинг шўрроқлар даврдан қолган эски номларини янгилик билан алмаштириш бўйича каттагина ишлар қилинаётгани қувонарли ҳолатдир.

Кўчангиз номланган кишини танийсизми?

Шу билан бир вақтда республикаимиз, хусусан, пойтахт Тошкент шаҳри хариталарида хали шўрроқ номлар ҳам сақланиб қолмоқда, улардан имконияти борича тезроқ воз кечиш, уларни яқин ва узоқ келажакда ҳам ўзбек халқининг барча қатламлари учун бирдек тушунарли, яқин ва қадрили бўлиб қолаверадиган номларга алмаштириш бугуннинг долзарб вазифаларидан бири бўлиб қолиши шарт.

Мен ўтган асрнинг 60-йилларида бу аёл...

Қадрият

Барҳаёт анъаналар

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий ва махсус таълим вазирлиги Урта махсус касб-хунар таълими маркази, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги ҳамда "Олтин мерос" Халқаро хайрия жамғармаси билан ҳамкорликда Республика академик лицей ва касб-хунар коллежлари ўртасида "Барҳаёт анъаналар" фольклор фестивал-танловини ўтказди.

Сана

Бугун қандай кун?

- 14 июнь. Бу кунда жаҳон тарихида қуйидаги муҳим ҳодисалар рўй берган:
1644 йил. Машҳур француз физиги, электростатиканинг асосий қонуни муаллифи Шарль Кулон дунёга келди.
1777 йил. АКШ байроғи қабул қилинди.
1791 йил. Булажак император Наполеон оддий аскар сифатида артиллерия полкига хизматга кирди.
1800 йил. Веймарда Шиллернинг «Мария Стюарт» пьесаси намоён бўлиб ўтди.
1841 йил. Кингстон шаҳрида Канаданинг илк парламенти иш бошлади.
1868 йил. Австриялик врач-патонолог, инсон қон гуруҳлари кашфиётчиси Карл Ландштейнер туғилди.
1898 йил. Россияда биринчи маротаба иш вақти қонунан 11,5 соатга қисқартрилди.
1900 йил. Гавайи ороллари Қўшма Штатлар ҳудуди деб эълон қилинди.
1907 йил. Норвегия аёллари овоз бериш ҳуқуқига эга бўлишди.
1912 йил. Лион шаҳрида жиноят саҳнolari акс этган фильмлар намоён бўлиб тақдирланди.
1919 йил. Инглиз учувчилари Жон Алкок ва Артур Браун Атлантика океани устидан учиб ўтган илк инсонлар бўлишди.
1928 йил. Лотин Америкасининг машҳур инкилобчиси Эрнесто Че Гевара дунёга келди.
1939 йил. Собик Иттифокда генетика фани Маркс таълимотига эид деб эълон қилинди.
1940 йил. Париж шаҳри фашист қўшинлари томонидан эгаланди.
1941 йил. ТАСС ахборот агентлиги Германиянинг Совет Иттифоқига қарши уруш бошлаши тўғрисидаги овозларни эълон деб эълон қилди. СССР таъқиқ ишлари вазирлиги В. Молотов фахат ахборотида Германиянинг Иттифокга уруш бошлаши мумкинлигига ишоничини билдирди.
1954 йил. Бутун Қўшма Штатларда аҳолининг атом бомбаси портлаган лойқанда қандай ҳаракатланиши борасида синув ўтказилди.
1982 йил. Англия Аргентина назоратида бўлган Фолкленд оролинги забт этди.
1999 йил. Америка Олий суди казиноларнинг ТВ орқали реклама қилинишига қўйилган 65 йиллик тақиқни бекор қилди.
2000 йил. Украинанинг собик бош вазир Павел Лазаренко 141 миллион доллар маблағни ўғирлаганида айбланди.
2003 йил. Россия Босния ва Герцеговинадан ўз қўшинларини олиб чиқишни аяқлади.

Изоҳ

Давлат бошқарув органлари ўз зиммаларига юклаган вазифаларни бажариш, фуқаролар ва давлатнинг ҳуқуқлари, қонун билан қўриқланадиган манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадига иш юзасидан ҳулосалар бериш учун суд томонидан процессда иштирок этишга жалб қилинишига эришиш мумкин.

Нашр

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ»: САРАЛАНГАН САТРЛАР

«Ўзбекистон матбуоти» журналининг янги сони нашрдан чиқди. Сиз қуйида журнал саҳифаларида берилган мақолалардан парчалар ўқийсиз.

ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ВА МАТБУОТ ЭРКИЛИГИ
Айрим мутахассислар матбуот суд қарорига баҳо берувчи "инстанция" эмас, деган фикрларни беришди. Бироқ, назаримизда, фуқаролик жамиятида матбуот ўз эркинлиги билан суд фаолиятидаги барча ҳолатни батафсил ёритиш орқали суд қарорига нисбатан ўз вақтида жамоатчилик фикрини уйғотиши, жалб этиши ва унга касбий этика ва ҳуқуқий меъёрлар асосида ҳолислик билан баҳо беришига ҳақиқ.

Ҳуқуқ

Ҳар биримиз умримиз давомида маълум мулкка эгалик қиламиз. Ва бу мулкдан хоҳласак ўзимиз, хоҳласак эса ишонган кишиларимизга фойдаланиши мумкин. Содда қилиб айтганда булсақ, ўзимизники бўлган нарсани ўз хоҳишимиз билан бошқа кишига, масалан, фарзандларимизга, яқин дўстларимизга ва ҳатто умуман бегона кишиларга ҳада қилишимиз мумкин. Бундай муносабатлар қонунларимизда ҳам ўз аксини топган.

Тасаввур қилинг, сизда мулк бор, балки у ҳовли, квартира ёки машина бўлсин. Сиз ушбу мулкни ҳеч қандай таъқиқларсиз ўз хоҳишимиз билан бошқа кишига бермоқчисиз. Бу

— Отахон, ердан унумли фойдаланайлик деб, йўлга ҳам экин экдик. Зўр-а?

ВАСИЙЛИК ВА ҲОМИЙЛИК унинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

суд томонидан муомалага лаёқатсиз ёки муомала лаёқати чеklangан ҳада топилган шахсларни таъминлаш, тарбиялаш ва таълим бериш мақсадига, шунингдек, уларнинг шахсий ва мулк ҳуқуқлари, манфаатларини ҳимоя қилиш учун белгиланади.

ҲАДА ШАРТНОМАСИ

уни қандай бекор қилиш мумкин?

қонун тилида "ҳада" дейлади ва бундай муносабатлар, албатта, расмий ҳужжатларга асосланиши зарур. Фуқаролик кодексининг 504-моддасига мувофиқ, оғзаки топширилиши ҳам мумкин. Бунинг учун эса қонун доирасида ҳада шартномаси тузилади. Аммо шундай ҳоллар ҳам борки, Сиз ҳада қилган мулкни вақтлар ўтиб қайтариб олиш керак бўлиб қолади.

Мана, ҳаётий бир мисол. Андижон шаҳрида яшовчи Юля Гугай ўзига тегишли бўлган квартирани укаси Николайга ҳада қилган. Чунки Юля Гугайнинг ягона фарзанди Россияга батамом кўчиб кетганлиги сабаб ўзи ёлғиз яшарди. Агар уйни укасига ўтказиб берса, укаси унинг ҳолидан хабар олиб туриши керак бўлади. Шундай келишув билан у Андижон шаҳар 1-сон Давлат нотариал идораси томонидан Николай Тен номи-

га расмийлаштирилади. Вақтлар ўтиб, Юля Гугайнинг укаси Николай касаллик туфайли вафот этади. Табиийки, укасининг хотини ва фарзандлари ўзларидан орттирмайди. Шўрлик аёлнинг ҳолидан хабар олувчи қолмайди. Ўғил эса узоқ Россияда. Атиги йилгирма минг нафақа оладиган Юля Гугай укасига қилган ҳада қайтариб олишга мажбур бўлади ва судга даъво аризаси билан мурожаат қилади.

Шу ўринда Фуқаролик кодексининг 506-моддани эслатиш жоиз: "Агар шартнома тузилгандан сўнг ҳада қилувчининг моддий аҳоли жиддий ёмонлашган бўлса, у келажикда ҳада олувчига ашёни ёки мулк ҳуқуқини бериш ё бўлмаса унинг мулкий мажбуриятдан озод этиш ваъда қилинган шартномани бажаришдан бош торттишига ҳақиқ." Фуқаролик ишлари бўйича Анди-

НАВОИЙ: ОАВдаги «МАНЗАРАЛАР»

«Кармана овози», «Хатирчи ҳаёти», «Нурнома», «Навбахор тонги» газеталари офсет усулида чоп этила бошлаганига бир йилдан ошди. Буни Кармана босмаханасига янги турдаги қурилмалар ўрнатилиши билан боғлаш мумкин. Ушбу туман газеталари фаолияти анча жонланди. «Навбахор тонги» газетасининг 17 мартдаги 8-сонида шоир Музаффар Жаҳоннинг «Шеърятга кирдим» шеърдаги «шеърятга кирдим фарахш(?) тонг билан» «шоир шеърбитик, кўрмаслик(?) ёмон», «менчи ёзапман, оқлар қоралаб», «шеърлик, китоб эргач(?) кўтаришса дас», «унутма шеър учун зарур чайирлик(?)» «Шоир бўлолмасанг нечун хайрилик» каби туман тароқ сатрларни ўқиб, рости ажабландим. Ахир, бу яхши тўлиқ ишланмаган матн нафақат газета таҳририяти, балки ёзувчилар уюшмаси вилоят бўлими ва унинг масъул котиби обрў-этиборига нечослик тўғри келади? Агар улар бу шеър бугунги кун назм инжосмандлари дидига мос, деб ҳисобланаётган бўлса, қаттиқ адашмоқдалар!

Таъдбиркорлар нашри «Кизилқум таъдбиркори» анча давом этган танаффусдан сўнг журналист Абдумутал Норбоев раҳбарлигида қайтадан тикланди. Бироқ унинг саҳифаланиши, материаллари устида кўпроқ ишлаш лозимлиги ҳар сонда сезилиб туради. Навоий педагогика институти муассислигидан «Муаллим» газетасида кўпроқ илмий мақолалар босилади. Талабалар ҳаётини ёритувчи, истеъдодли ёшлар ҳақида хикоя қилувчи мақолалар, ижодий ишлар ниҳоятда кам берилади. Вилоят педагогика институти муассислигидан «Муаллим» газетасида кўпроқ илмий мақолалар босилади. Талабалар ҳаётини ёритувчи, истеъдодли ёшлар ҳақида хикоя қилувчи мақолалар, ижодий ишлар ниҳоятда кам берилади. Вилоят халқ таълими бошқармасининг «Зиёкор овози» газетаси ҳам қундан кунга илгарилартира. Газетанинг 2006 йил N-5 (169) сонида босилган бошқарма бошлиғи Х. Якубаевнинг Наврўз байрами муносабати билан таърифтада «... миллат қалби(?)нинг тикланиши», «... Наврўзни(?) фаол иштирокчиси халқ...», «ҳар хил атир гуллар(?) ўтказилди» каби жумлаларни вилоят муаллимлари раҳбари ёганга ҳеч ишонгим келмайди. Мен у кишини яхши биламан. Жуда саводхон инсон. Газетанинг деярли барча сонларида бундай хатоларни кўлаб учрайди. Хатто айрим саҳифаларда 15-20 га яқин илмо хатоларни сонанаман. Тайёр материаллардан ниҳоятда кўп фойдаланиш натижасида, баъзида оддий ахборотнома ёки деворий газетадан фарқи қолмайди. Шу бошқарма муассислигида «Истиқбол гунаҳари» газетаси вилоятда лотин имлосида чиқарилаётган ягона газета. Газетада сиртки олимпиада саволлари, ўқувчилар ижодига кенг ўрин берилгани яхши. Бироқ мактаб ва боғчалар бошқа турдаги муассасалар фаолиятини, таълим ислохоти, қонун ҳақида дастурлар ижросини таҳлил қилувчи материаллар ҳам бериб берилса, мақсадга мувофиқ бўларди.

«Бўстон» ва «Тумарис» газеталарида вилоят хотин-қизлари фаолияти кенг ёритилади. Бу газеталар меъёр жиҳатидан қўлғина талабаларга жавоб берса-да, мавзулардаги бир-хилликдан уларнинг биргина қалам соҳиби томонидан ёзилганлиги кўриниб қолади. Шу йилдаги 3-сон «пешлава»нинг қора фонга ёзилгани ҳам газетхонда ноҳус таассурот қолдиради. «Знамя дружбы» газетасида тахлилий материалларга кенг ўрин ажратилади. Танқидий материаллар юзасидан масъул шахсларнинг жавоб хатлари ҳам тез-тез эълон қилиниб турилади. Шунга қарамастан, газетанинг саҳифалаш жараёни замонадан ортада қолаётгандай, назаримизда. Қимёгарлар имкониятига қўра чиқарилаётган «Навайский химик» ҳақида ҳам шу гапларни айтиш мумкин. Қончилар газетаси «Горняк» рус тилида чоп этилишига қарамастан, айрим саҳифаларида ўзбек тилидаги мақолалар ҳам чиқиб туради. Таҳририят компьютерида «Ҳ», «Қ», «Ғ», «Х» харфлари йўқ, шекилли, бу материаллар ўқилганда масҳара қилингандай таассурот қолдиради. Бу ҳолат кўп йиллардан бунён давом этади. Наҳотки давлат тилига, она тилимизга шунчалик безъитборимиз? Газетанинг 2005 йил 15 декабрь 23-сонидаги «Медали ветеранам» сарлавҳали мақолада: «27 декабр, в день 25-летия со дня ввода советских войск в Афганистан, награды будут вручены зарафшанцам, достойно выполнившим свой воинский долг», деб ёзилган сатрларни ўқиб, наҳотки биз бу санани байрам қилаётган бўлсақ, деб ҳайқириб келади! «Навай» газетаси эса 1-сонидаяқ «Давлат тили тўғрисида»ги қонунни бузиш билан чиқа бошлади. Газета «Навоий» деб номланиши тўғри эмасми? «Учқуқ», «Золотая долина» газеталари фаолиятида ҳам юқоридаги каби нуқсонлар кўлаб учраса-да, уларда ижтимоий-сиёсий мавзуларга, Ўртбошимиз қўрсатмаларига, истиқлол гоъларига бирмунча аҳамият берилади. Фақат... молиявий-иқтисодий қийинчиликлар боси гоҳида бир неча ойлаб чоп этилмай қолади, холос... «Томди шаруагери» ва «Кониҳем тонги» газеталари эскича — линотип усулида босилаётган шариоти оғир нашрлар ҳисобланади. Бироқ бу таҳририятлар меҳнатқарорларимизга таълимнинг мавзулиятига вазифаларни адо этишда фидоқорона меҳнат қилмоқдалар. Газеталарнинг қўлчилигида матн тарқатиш катталари жиҳатидан стандарт меъёрларга ўрн қолмайди. Бир неча йил узуқсиз ўқиган одам тез орада кўзойнақ тақийи муқаррар. Шунингдек, кўлаб материаллар манбалари, муаллимлари кўрсатилмади. Масалан, фотосуратлар изохсиз чоп этилади. Яна уларнинг аксариятида теледастурлар чоп этилиб борилади. Низомига қўра бир тилда чиқиши керак бўлган газетада аралаш тилларда кўрсатувлар дастури чоп этилиши газетхонларга қанчалик қулайлик яратди? Интернетдан кўчириб қўйиш билан иш битмайди. Гоҳида газеталар босмаханода охиригача қесилмасдан, баъзан юзлаб нуسخаларда бўлган ёки хиралашган матн ва суратларни қўрамай. Истеъмолчи талабига жавоб беришни ҳам ўйлаш керак-да!

Бахтиёр ТЕМУР, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Навоий вилоят бўлими ОАВ мониторинги бўлими бошлиғи

Абдурашул ҲАКИМОВ чизган сурат

И. СУЛТОНОВ таржимаси

Дараклар

ИСРОИЛДА ПОЕЗД ҲАЛОКАТИ

Тель-Авивдан Хайфага йўл олган йўловчи поезди Нетания тумани ҳудудида Mitsubishi юк машинасига қелиб урилди.

Дастлабки маълумотларда 5 кишининг ҳалок бўлгани ва 67 киши жароҳат олгани айтилмоқда. Турли тан жароҳати ҳамда кўрқувдан шокка тушган кишилар сони билан қўшиб ҳисоблаганда 150 дан ортиқ кишига тиббий ёрдам кўрсатилган.

АМЕРИКА ҚРИМНИ ТАРК ЭТДИ

12 июнь кунини америкалик зобитларнинг охириги Феодосияни тарк этди.

Кузатувчилар ҳамроҳлигида АҚШ ҳарбийлари Қримнинг Симферополга етиб келган ва бу ердан Германиядаги Рамштайн ҳарбий базасига учиб кетган.

Мулоҳаза

Суд фаолиятига оид маълумотлардан омвий ахборот воситалари вакилларининг эркин фойдаланиши — демократик жамиятнинг долзарб масалаларидан бири.

СУДЛАР УСТИДАН ЖАМОАТ НАЗОРАТИ КЕРАК...МИ?

Бироқ судда омвий ахборот воситалари вакилларининг ҳуқуқ ва мажбуриятларини тартибга солуви мейёрларнинг йўқлиги бу борадаги ошқораликни сулғуштириши мумкин.

ларни ўзига хос институт сифатида тан олиши ва шунга муносиб равишда суд фаолиятини ериштириши зарур. Судлар фаолиятининг институционал соҳаси масалаларига ОАВ олдати даъволи ҳодиса жамиятда номувофик келгандагина эътибор қаратадилар.

шахс хоҳлаган вақти дунёнинг исталган нуктасида туриши www.sopcourt.gov.uz манзили орқали мамлакатимизда ўтказилаётган суд ҳуқуқ ислохотлари, Олий суд ва умумюрисдикция судларининг одил судловни амалга оширишдаги фаолияти ҳақида тезкор, яғни, энг муҳими ишончли маълумотлар билан танишиши имкониятига эга бўлиши.

Олий Мажлис Қонунийлик палатасида ОАВ фаолияти билан боғлиқ бўлган амалдаги бир қатор қонунларга қўшимча ва ўзгартириш киритиши, «Давлат ҳокимияти

органлари фаолиятини омвий ахборот воситаларида ёритиш тартиби тўғрисида», «Телевидео кўрсатувлари ва эшиттиришлари тўғрисида», «Жамоат телевидениеси тўғрисида», «Кабель кўрсатувлари тўғрисида» янги қонун лойиҳалари устида иш олиб боришмоқда.

Улғабек ЖУМАЕВ

Экологик саводхонликни ошириш ҳамда экологик маданиятни юксалтириш мақсадида Самарқанд вилоятининг 2002 йили «Яшил ким» нодавлат нотижорат ижтимоий экологик марказ тўғрисида эди. 2002 йил 6 сентябрда вилоят Адлия бошқармасидан рўйхатдан ўттиб, ўз низомига мувофиқ равишда иш олиб бораётган марказга бир қатор юқори малакали мулоҳазасизлар аъзо бўлишган. Утган давр мобайнида марказ томонидан бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Марказ раҳбари, Самарқанд давлат университети анорганик кимё кафедраси мудири, профессор Абдулло НАСИМОВ мухбиримизга шу хусусда гапириб берди.

— Хорижда ўтган РИТКОН-2002 халқаро анжуманида иштирок этиб, дунё кимёгарларининг фаолиятида янги дунёқараш шаклланиб бораётганини гувоҳ бўлидим. «Яшил ким» тушунчаси бугунги кунда Америка ва Европа мамлакатларида кимёнинг янги фалсафаси, кимёвий жараёнларга бошқача назар билан қараб қараётганини ҳисобланганиди. Ушбу назария АҚШ табиати ҳимоя қилиш агентлиги ходими, Оксфорд университети профессори Пол Анастас томонидан яратилган. Замонавий кимёнинг 200 йилдан ортиқ фаолияти давомида ишлаб чиқариш янада юксалтириш ва ҳосилдорликни ошириш мақсадида амалга оширилган режасиз ишлар натижасида чқиндиларнинг ифлосланиши кузатилади.

ЭКОЛОГИК МАДАНИЯТ уни шакллантириш учун нималарга эътибор бериш зарур?

биати асраб-авайлаш инсонийлик бурчи эканлигини тушунириш ва Самарқанд вилоятининг экологик тоза ҳудудга айлантириши йўлидаги фаол саяё-ҳаракатларини амалга ошириш зарур. Самарқанд вилоятининг экологик дунёқарашини шакллантириш, аҳолининг ҳудуддаги энг муҳим ижтимоий экологик муаммолар ҳақидаги билимларини ошириш, вилоятимизда атроф-муҳитни саклаш йўлида бажарилаётган ишлар талаб даражасида эмаслигини таъкидлади. Социологлар томонидан ўтказилган сўров натижасига кўра, «Сиз муваффақият ҳавони танлаётганими?» деган саволга кўпчилигининг «Автомашинани» деб жавоб берганини ҳам экологик анжуманида қай даражада эканлигини кўрсатиб турибди. Муаммо замирида халқимизнинг экологик маданияти юқори эмаслиги ва келажак авлод олдидаги масъулиятни тўлиқ ҳис қилмаслик ётади десак, хато бўлмас керак. Марказимиз аъзолари «Яшил

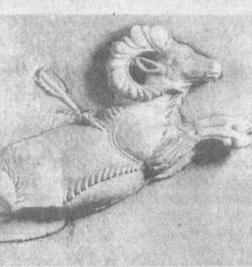
Муқояса

XX асрнинг бошида озодлик учун курашган фидойилар — жадидлар халқаро микёсдаги воқеа-ҳодисаларни теран мушоҳада этган, улларга нисбатан асосли муносабат билдирган миллат зиёлилари эдилар.

Ривожланган мамлакатлар таърибасидан тараққиёт йўлида фойдаланишни мақсад қилган жадидлар Европа маърифатпарварларидан фарқи улларок, демократик тартибларни миллий манфатларидан қелиб чиққан ҳолда амалга ошириш керак деган фикрларини илгари сурдилар.

«ШАРҚ» ДЕГАН БУ ГЎЗАЛ СЕВГИЛИ ХОНИМ...»

ёхуд дунёни бўлиб олиш сиёсатининг қадимийлиги

Жадид мутафаккирларидан бири Абдурауф Фитратнинг бу борадаги фикрлари мантқиқийлиги билан ажралади. Фитрат Европа таърибаси, тараққиёт йўлига ижобий муносабатда бўлса-да, улларнинг услубларини айнан кўчириш эмас, балки халқнинг миллий ўзига хослигидан қелиб чиқиб ёндашиш керак деган фикрни илмий-публицистик мақолаларида асослаб тушунтириб берди.

Фитрат «Шарқ сиёсати»ни ҳозирда холи ҳароб бўлган Шарқнинг бир маҳаллар улкан маданият ўчоғи ва тараққиёт бешиги бўлганини, Европа ҳали «ваҳшат ва билмаслик чўлларидан» тентираб юрганлигида Шарқ бутун инсониятни саодатга етказишдек катта йўлга чиққанлиги, у томонларда бир маҳаллага оқсоқоллик қила оладиган йўлбоши бўлмаган бир пайтда Шарқдан чиққан пайгамбарлар бутун инсониятни ҳидоят сари етаклаганини баён этиш билан бошлайди.

«Яшил ким» нодавлат нотижорат ижтимоий экологик марказ тўғрисида эди. 2002 йил 6 сентябрда вилоят Адлия бошқармасидан рўйхатдан ўттиб, ўз низомига мувофиқ равишда иш олиб бораётган марказга бир қатор юқори малакали мулоҳазасизлар аъзо бўлишган. Утган давр мобайнида марказ томонидан бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Марказ раҳбари, Самарқанд давлат университети анорганик кимё кафедраси мудири, профессор Абдулло НАСИМОВ мухбиримизга шу хусусда гапириб берди.

«Яшил ким» нодавлат нотижорат ижтимоий экологик марказ тўғрисида эди. 2002 йил 6 сентябрда вилоят Адлия бошқармасидан рўйхатдан ўттиб, ўз низомига мувофиқ равишда иш олиб бораётган марказга бир қатор юқори малакали мулоҳазасизлар аъзо бўлишган. Утган давр мобайнида марказ томонидан бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Марказ раҳбари, Самарқанд давлат университети анорганик кимё кафедраси мудири, профессор Абдулло НАСИМОВ мухбиримизга шу хусусда гапириб берди.

ахлоқини бузмоғ, кўнглини диний ва миллий муқаддасатиндан (қадриятлар — Л.С.) совутмоғ...», шунингдек, «ювош-ювош шарқлининг кўнглидан ер ва қимматли нарсаларини юз турли ҳийла билан тортиб олмақ...». Шунингдек, ушбу асарда Европадаги халқаро ҳамкорлик ташкилотлари («Русия, Англиз, Франция давлатлари бирлашиб «илашган уч давлат» («этилофи мусаллас» давлатлари) бўлдилар, Олмоний, Италия, Австрия-Можористон давлатлари бирлашиб «уюшган бир давлат» («итифоқи мусаллас» давлатлари) ясадилар») ҳақида ҳам хабар беради.

Афсуски, Фитрат замонасидаги тахдидлар бугунги кунда ҳам мавжуд ва дунё халқлари тинчлигига ҳамон раҳна солиб турибди. Жумладан, баъзи ривожланган давлатларнинг демократия ниқоби остида «дунёни бўлиб олиш» ҳақидаги пуч орузлари тинчликпарвар инсоният учун таъшив тугдирмоқда.

Бугунги дунёнинг геосийсий, иқтисодий ва ижтимоий, ахборот коммуникация жараёнларида фундаментал ўзгаришлар рўй бермоқда. Гўёи дунёга ўз «демократик лойиҳаларини» тавсия қилаётган, аслида мақсадларини шу ниқоб остида беркитган «демократияпарварлар»нинг Грузия, Украина, Қирғизистондаги бир хилдаги сценарийларидан, Эрон, Ироқ мижораларида башаралари очилиб қолган бўлса-да, «демократия экспорти» ҳақидаги хом ҳаёларини йиғиштириб олганлари йўқ.

«Демократия» сўзининг луғавий маъноси «халқ ҳокимияти» бўлар экан, ўз-ўзидан кўришиб турибдики, қандай йўлни танлаш ва яшашни фақат халқнинг ўзи ҳал этади. Бирор давлатдаги бичим ёки ўлчам билан ҳеч қачон бошқа бир мамлакатнинг ҳаётини ўзгартириб бўлмайди.

Умуман олганда, барча жадидлар каби Фитрат ҳам Европанинг тараққиёт этган маорифи, фани, техникавий ва иқтисодий таърибасидан фойдаланиш гоёсини илгари сурди. Икки маданият ўртасидаги мувозанатни сақлаб қолишда диний-миллий ва умумбашарий қадриятларини асосий восита сифатида баҳолайди. Булар миллатнинг ўз борлигини асраб қолишида муҳим аҳамиятга эга эканини асослаб берди.

Тўғри, жадидлар давридаги демократик жараёнлар билан ҳозирги давр демократик тамойилларини бир-бирига таққослаб мушқулдир, лекин муносабатимиздаги ўхшашлик, қолаверса, улларнинг узқони кўра билганликларини, тўғри ҳукм чиқара олганликларини — тарих таърибаси сифатида ҳамиша ёдимизда бўлиши лозим.

Лола САОДАТОВА, Президент ҳузуридagi Давлат ва жамият қурилиши академияси тингловчиси

Қонуни биласизми?

(Давоми. Боши ўтган сонларда).

8-модда. Нодавлат нотижорат ташкилотининг мажбуриятлари

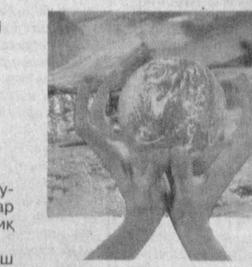
Нодавлат нотижорат ташкилоти: қонун ҳужжатларига риоя этиши; ўз мол-мулк ва пул маблағларидан фойдаланиш тўғрисидаги ахборот билан танишиш эркинлигини таъминлаши; нодавлат нотижорат ташкилотини рўйхатдан ўтказувчи органга ўзи ўтказаетган таъбирларга эркин кириши имконини бериши; рўйхатдан ўтказувчи солиқ ва статистика органларига ўз фаолияти тўғрисида ҳисоботлар тақдим этиши шарт.

9-модда. Нодавлат нотижорат ташкилотларнинг ваколатхоналари ва филиаллари

Нодавлат нотижорат ташкилотининг ваколатхонаси у турган ердан ташқарида жойлашган алоҳида бўлинма бўлиб, нодавлат нотижорат ташкилотининг маффаатларини ифодалайди ва ҳимоя қилади.

10-модда. Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисидаги қонундан

вилоят Адлия бошқармаси, шаҳар ҳокимлиги, «Экосан», «Зарафшон», «Поис», «Хаёт» ННТлари билан биргаликда Самарқанд вилоят экологик тоза шаҳарга айлантириш, маийий чқиндиларнинг зарарсизлантириши, уллардан қайта фойдаланишни йўлга қўйиш санитария ҳолатини яхшилаш борасида ҳамкорлик меморандумига имзо чекилди. Ушбу ҳужжат вилоят ва шахримиз экологик ҳолатини яхшилаш, аҳоли саломатлигини

ҳимоя қилиш ва турмуш тарзини яхшилаш, тарихий музейларга таъриф буорадиган сазйхлар сонини ошириш, иқтисодий секторда чқиндиларни бошқариш ва бу йўналишни рентабелли соҳага айлантириш асосий вазифалар экани кўрсатилди.

Барча туман ва шаҳар мақтабларида атроф-муҳит муаммолари мавзусида бўлиб ўтаётган учрашуларда асосий эътибор қилинган бўлиб, бу мақсадга эришиш учун тарбиясиз экологик қаратилган қувонарли ҳол, албатта.

Бироқ кун тартибидagi биринчи масала бўлиб қолаётган муаммолар экологик маданиятни оширишга янада кўпроқ эътибор қаратишимизни тақозо этади.

Баҳодир ХИДИРОВ

Тарих

ШОКИР СУЛАЙМОННИ ЭСЛАБ

Ўтган аср бошларида дунёга келган илм-фан, адабиёт ва санъат намояндаларининг аксари мустабид тузум даврида яшаб, шу тузумнинг беғуноқ курбонлари бўлдилар.

Мен Шокир Сулаймон билан биринчи бор мактаб дарсликлари орқали танишган эдим. Адабиёт бўйича мактаблар учун тузилган хрестоматияда унинг икки шеъри босилган бўлиб, улардан шoirнинг «Оқсарой» деган шеъри менга жуда ёқар, уни қайта-қайта ўқиб, ёд ҳам олган эдим.

ичаётганида, оғзидан қон қусиб ўлгани тўғрисида эди.

Хикоя ҳаммамизга қаттиқ таъсир қилган. Шокир Сулаймоннинг ўзи ҳам бу хикояни ҳаяжон билан ўқиган, ҳатто бир-икки жойи-

да бир пас тўхтаб, кўз ёшини артиб ҳам олган эди...

Бирок ўша йили уруш бошланиб, қузда машғулотларга борганимизда, тўғрак раҳбарининг камалганини эшитдик.

Шокир Сулаймонни охириги кўрганим эсимда. Урта бўйли, қорачадан келган, плашда, шляпаси ҳам ўзига ярашган, ақл-заковати, ўзини туттишлари ўрта ёшига муносиб.

Рус адабиёти тўғрагини ёш, чиройли ва ниҳоятда кувноқ шоира, кейинчалик Фафур Фуломнинг «Сен етим эмассан» шеърини рус тилига қойиллатиб таржима қилган Светлана Сомова олиб борар эди.

Шокир Сулаймон ижоди билан у оқлангандан кейингина танишдим. У турли жанр-

ларда жуда кўп асарлар ёзган. Умуман олганда, у ўзбек адабиёти тарихида ўтиш даврининг ижодкори сифатида қолади.

Шокир Сулаймоннинг хикоялари муҳбир хабарлари билан бадиий хикоя ўртасидаги, шеърлари эса публицистика билан шеърнинг машқ ўртасидаги ишроо ва уринишлар эди.

Абдуқодир ҲАЙИТМЕТОВ

Танишув

ЯШАГУМ КЕЛАДИ ИЧКИ...

КЕЧИР

Кўзи ёнган «Етти қароқчи» «Олтин қозил» отларни пойлар. «Тонг юлдузи» — уйғонган соқчи, «Эгизаклар» ўқ-ёйин шайлар.

Сени эслаб, бағрим эзилди, Илк севгилим — етган омадим. Қалибда бир оғриқ сезилди, Тун ухлади — мен ухламадим...

Ўтиб борар «Сомон йўли»дан, Шодликларим ортилган қарвон. Қўтарилмай — гамнинг мўлдан, Синар қўлқа қўйилган нарвон.

Хотиралар — армон боғида, Йўлаб, йўлаб ташлайди одим. Юлдуз нури, ой қучоғида, Тун ухлади — мен ухламадим...

Қулиб-қулиб қўтарар само, Ўн саккиз минг олам юқини. Ғарб томонга кетган ойомо, Қайтади. Сен қайтмайсан энди.

Кечир. Қалқонсиз қолган қоя, Ишончингми мен оқламадим. Қилолмадим сени ҳимоя, Тун ухлади — мен ухламадим...

ҲАКИКАТ

Ҳақиқат бу — энг баланд чўққи, Этавермас ҳар кимга насиб. Чикқунингча пойлар ёв ўқи, Нишонга сен жуда муносиб.

Яратганга яқиндир қуёш, Адолатни бўлмади отиб. Юксакликдан юмалаган тош, Фанимларни кетар йўқотиб.

МЕЗОННИНГ СЎНГГИ КУНИ

Мезоннинг энг сўнги кунда Сени кўрдим. Уқиндим бахтдан. Олтинлар апроқлар сочинган, Кўнранд, узиллиб дарактдан.

Дардли ниғонингга тикилиб, Оғриқдан юрагим силкинди. Кўп учиб, тўзган оқ иллар, Соқларим ичига беркинди.

Мезоннинг энг сўнги кунда...

ТАҚДИР

Тақдир менга боқди. Йўлда, Мен тақдирга боқмадим. Бир қиз менга ёқди жуда. У қизга мен ёқмадим.

У бошқага бўлди рози, Бошқа қизга севилдим.

Ўшаб қолдим — бир барорсиз, Овсиб қайтган овчиға. Рад жавобин берибди қиз, Мен юборган совчиға.

Эй, қалбимнинг илк малағи, Армонларим — гарамдир. Юрагимнинг бир бўлағи, Ҳарман сенга қарамдир.

Очилмади раҳми келиб, Ишқ боғининг дарчаси. Ул сулувада кетди қолиб, Юракнинг бир парчаси...

Учрашганда тасодифан, Қўларимга қўларинг. Негиз энди қизгалдоқдан, Ранг ўғирлар юзларинг.

Кўкда булут бўлди қози, Ёмғир ёғди — ювилдим.

Агар, сен ҳам кимса билмас, Сувинг бўлсан пинҳона. Шунинг ўзи етди, бас, Мен яшабман соҳона!

ЎТИНЧ

Мен сизни кўрдим-у бир бора, Боғландим қундан кун тобора. Кўнмайман. Кўнглимнинг йўллари Барибир сиз томон оборар.

Кўнмаган кўнглимни йўқ этиб, Яшагим келади, унутиб... Ўтаман тағи лой дарёдан, Сиз уни қўясиз тинитиб.

Исламанг. Толдириб қўларни, Обғим қолдирган изларни. Уларни тўқиллар йўқотган, Аламдан кўролмаб бизларни.

Ой, юлдуз — кўкдаги эртасмас, Ёнмаган юрак бу оғриқтасмас. Туним — кун. Бир қуёш нуридан, Сиз ўша... Бошқаси керактас!

Ўйларим тополмас ниҳоя, Йўқликман. Вужудим — бир соя, Сиз учун сўзлашга сўзим йўқ, Мен учун бир қараш, кифоя.

Рўзимурод АЛИЕВ, Шахрисабз

Оқсарой деб ном чиқарган У юз ўйли қишлоқ бўлган. Бу қишлоқнинг овқаси Тегра ёққа достон бўлган. Бойб тоғи оқ бағридан Салом йўлаб таъзим қилган. Сирдарёси қўзғиб, Тоғ қизидай қулаб қочган. Оқсаройнинг гламалари Тўққан-тўққан қўлаб бўлган. Қум тоғлари тўқмай ҳамон Дайди бўлиб қўчиб юрган...

Бу шеърни яхши кўришимнинг яна бир сабаби Оқсарой қишлоғининг мен тузилган қишлоққа яқинлиги эди. Мен тузилган Қум-қийли қишлоғи Сирдарёга яқин бўлиб, Султон Бобб тоғ тизмаси бу ердан яққол қўри-ниб турар эди.

Мен 1940 йилнинг охирида Ташкентдаги пионерлар саройида ташкил этилган адабиёт тўғрагага қатнашганман. Бу тўғрада бўлажак шоирлардан Зоҳиджон Обидов, Қудрат Ҳикмат, Султон Қўқонбеков ва бошқалар билан танишиб душлаган эдим.

Мен 1940 йилнинг охирида Ташкентдаги пионерлар саройида ташкил этилган адабиёт тўғрагага қатнашганман. Бу тўғрада бўлажак шоирлардан Зоҳиджон Обидов, Қудрат Ҳикмат, Султон Қўқонбеков ва бошқалар билан танишиб душлаган эдим.

Кўнларнинг бириди у икки хикоясини ўқиб берди. Уларнинг бири босмачилик тарихидан бўлса, иккинчиси — ҳозирги Ташкентнинг Чилонзор массиви этагидан оқиб ўтадиган Қонқус ариғи тарихига бағишланган эди.

Маълумот

ДУНЁГА ВУРУҒ ОСТОНЛАР

«Энг машҳур ёзувчи» Буюк британиялик Агата Кристининг 78 та детектив романи жаҳоннинг 44 тилига таржима қилинган ва 2 миллиард тиражда сотилган.

«Энг сермахсул романавис» Бразилиялик адиб Жозе Карлуш де Инез 1986 йилнинг июнидан 1996 йилнинг августига қадар 1058 та роман ёзган.

«Энг ёш муаллиф» Ренди Нейл (Ливан) ўзининг «Қасос» номли илк романини 1998 йили — эндигина 12 ёшга тулган пайтда чоп этган.

«Энг узун роман» Француз адиби Марсель Прустинг «Йўқотилган вақт изидан» романи 13 том, 9 609 000 сўздан иборат.

«Энг катта таржимаи ҳол» Буюк Британиянинг машҳур бок вазири сэр Уинстон Черчилнинг таржимаи ҳоли 8 та асосий ва 16 та қўшимча томлардан ташкил топган.

«Энг йирик адабий мукофот» Энг сара насрий асарлар учун бериладиган Халқаро Дублин адабий мукофоти соҳибига 100 миң ирланд фунти (130 900 доллар) тақдим этилади.

«Энг катта китоб» АҚШнинг Колорадо штатида 1976 йилда 2,74х3,07 метр ҳажми 300 саҳифадан иборат «Суперкитоб» чоп этилди.

Афсус

МАКУЛАТУРАДАГИ КИТОБЛАР

Сўнги пайтларда китобга бўлган эътибор сусайиб кетаяпти деган гапларни бот-бот эшитамиз. Бу гапда жон борга ўхшайди.

Яқинда бир иш билан «қоғоз қабул қилиш маскани» (макулатура)га борувдим. Қириб, ҳайрон қолдим: бироз бетартиблигини ҳисобга олмаганда, нақд кутубхонанинг ўзи.

Тахляб қўйилган китобларни бир-бир кўздан кечира бошладим: жаҳон адабиёти — Пушкиндан тортиб, Айтматовгача топилди.

Ҳатто миллий адабиётимиз намояндалари Навоий, Абдулла Қаҳҳор, Улмас Умарбековларнинг айрим машҳур китобларини кўриб, йиғламоқдан бери бўлсан, киши.

Иккинчи тарафга қараб улардан бир нечтасини таллаб олдим. Ҳар бир китоб учун (унинг қиймати олдига арзимас пул) 150-200 сўздан мулоҳида.

Эшикдан чиқиб кетаётиб, ўрта ёшлардаги аёлнинг қатта халтада бир дунё китоб олиб кираётганини кўриб, яна ортага қайтдим. Аёл дўкондор билан китобларни «кило» ҳисобидан нарҳлади.

Бу орада мен бир чепда уюм бўлиб ётаман янги китобларни кўздан кечирганига улгурдим. Акари русча адабиётлар экан. Бир пайт қўлимга ўзбек тилидаги китоб шилди.

Тезда муқовасига кўз югуртирдим: «Кўнчандан жонон ўтганда». Муаллифи таниқли бир шоир... Ҳафсала билан арақ-лашга тушдим.

Сунг китобнинг биричи бетига ёзилган кўйидаги сўзларни ўқиб, ҳайратдан ёқа ушлаб қолдим: «Қўшим Муни-сахона! Бахту баҳорингиз барқарор бўлгай! Қамолнингизни кўриб қувониб юрши орзусидаги амакисиз»

«Муаллиф. Имзо. 29.06.94» — Ахир бу нима деган гап! Бизларча нима бўлапти ўзи! — деб бақириб юбордим бештиёр.

«Кутубхона» ҳўжайини менга ҳайрон тиклиб қолди. Китоб жавонидоги севимли китобларимдан биз нечтаси, муаллифининг узаниб дастлат олиш учун қанда элиб-югурганман. Шахсий имзолардан кейин китобнинг қадрли мен учун қанчалар ошангини баъзилар ҳатто тасаввур ҳам қилолмади.

Севимли адибларимизга бўлган ҳурмат, асарларига бўлган эътибор шундай бўлиши керакми? Китобни ноилоҳ 100 сўмга сотиб олдим.

Расул КУШЕРБОВ, ЎзДҲТУ талабаси Жижзах вилояти ҳокимлигининг матбуот маркази, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси Жижзах вилояти бўлими, «Қалам» клуби ижодий жамоалари вилоят «Маънавият ва маърифат» маркази бош мутахассиси Саъдина Бобомуродовага онаси Бувиншой БУРИБОЙ қизининг вафот этганлиги муносабати билан ҳамдардлик изҳор этади.

Муносабат

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган. Сайт эгалари ўз олдларига юксак мақсадларни қўйишгани кўришиб турибди. Сайтдаги пойтахт олий ўқув юрталари ва қутубхоналар тўғрисидаги маълумотлар билимга чанқоқ ёшларга асқотиши табиий.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган. Сайт эгалари ўз олдларига юксак мақсадларни қўйишгани кўришиб турибди.

Тинимсиз тарғиб-ташвиқ қилинаётган сайтга қирар эканман, энг қилаёй эътиборимни тортган жихат бош саҳифанинг рус тилида очилгани бўлди.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

Газета Ҳуррият Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 034-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими — А-2.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

«ҚАМОЛОТ» САЙТИ НОМИГА МУНОСОБИ БЎЛСИН!

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

«Қамолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Тошкент шаҳар бўлимининг Интернет веб-саҳифаси (www.tk.uz) деярли ҳар кун телевидение орқали реклама қилинган.

HURRIYAT Uzbekistan Journalists Association logo and contact info

Editorial board members: Ismat Xudoboev, Xurshid Dostumhammad, Azamat Zie, Namik Karimov, Abdulkhokim Ibrohimov, Hakim Sattoriy, Rakhon Kuchkor, Sherzod Fulomov

Subscription rates: 233 for subscribers, 2100 for circulation

«Шарқ» publishing house contact info and address